

Să vorbim despre Europa

Argument

Independența de a fi fericiți

Sorina Ștefărcă

De câteva luni, Republica Moldova se pregătește pentru ziua de 27 august, când își va serba primii 25 de ani de viață statală independentă, proclamată în 1991. Se pregătesc politicienii, fiecare în propriul „stil” de a înțelege independența – unii privind cu speranță spre Vest, alții cu Rusia pe limbă și cu... Europa (de vacanță) în sân... Se pregătesc ziariștii, urmărind atent ce spun și fac aceiași politicienii sau răsfoind arhivele pentru a le reaminti ce au spus și (nu) au făcut de-a lungul acestui sfert de veac. Se pregătesc intens Guvernul și Primăria, chiar au desenat (nu știu exact cine, dar parcă mai contează?) în Piața Marii Adunări Naționale (reparată rapid, deci se poate!) o hartă a țării independente – hartă care, deși îi zăpăcește pe șoferi, este ca promisiunea unei surprize. Se pregătesc și oamenii...

Se pregătesc oare oamenii? Ori își pregătesc, în continuare, valizele, ca să plece pentru totdeauna din ceea ce am numit odată, într-un text, Republica Aeroport? Pentru că – ziceam atunci și este valabil și azi – „gările acestei țări s-au transformat în neîntâmpate platouri de filmare și pagini nescrise de roman, cu destine dintre cele mai tragice și, mai rar, fericite. Și știți din timp ce elemente are puzzle-ul și, totuși, speri. Speri că de data aceasta nu vor exista soți îmbătrâniți care se jenează să-și îmbrățișeze nevestele venite din Italia – căci nu mai știu ce și dacă îi mai leagă după atâta despărțire... Speri că nu vor exista femei care își ascund rușinate mâinile crăpate în mult prea lungă lor „vacanță europeană”. Speri că nu o să vezi copii care încep să plângă atunci când o tanti străină îi cheamă, cu lacrimi, în ochi, „Vino la mama!”. Un puzzle cât o țară ce se împarte între „plecări” și „sosiri”. Iar 27 august 2016, ca alte zeci de zile de Crăciun și Paște, nu va fi o excepție... Și astăzi, gările noastre sunt o țară în miniatură (alta decât cea desenată în PMAN) care continuă să-și caute, frământată, destinul, iar oamenii – rostul și fericirea.

Apropo de fericire. Acum câteva zile, PRO TV a pus pe post două reportaje lungi-lungi despre preocupările „de vacanță” ale oamenilor acestei țări. Primul, despre moldovenii care își îngroapă toată vara (sau viața) în reparație, al doilea – despre moldovenii care pe final de vară bagă toate legumele în conserve „ca să aibă ce mânca la iarnă”... Nu că așa avea ceva cu reparația sau cu murăturile, dimpotrivă, sunt procese creative. Dar, atunci când (cel puțin pe acestea din urmă) le faci ca nu cumva să ajungi în criză alimentară iarna, este destul de trist. Cel puțin pentru mine e trist că, la 25 de ani de independență, fericirea unei țări se rezumă la faptul dacă oamenii au sau nu au bani pentru a face conserve... A fost, ce-i drept, și un reportaj mai optimist în acel jurnal de știri – despre o bătrânică de 80 de ani care s-a făcut antrenore într-un club de sport. Doar că se întâmpla undeva în America.

Ce legătură are una cu alta? Nimic mai mult decât faptul că Independența arată la fel ca țara și ca (ne)fericirea oamenilor ei. Fericiți vom fi doar atunci când vom reuși să ieșim din această virtuală sală de așteptare, în care staționăm de 25 de ani. Iar de ieșit, vom ieși doar atunci când vom ști cu fermitate încotro vrem să mergem, ce vrem să facem și... cu ce vrem să ne ocupăm vara. Restul e abureală.

La Ungheni va fi construită prima grădiniță ECO din Moldova

Foto simbol. Sursa: www.observatorului.ro

Orașul Ungheni este prima localitate din Republica Moldova, unde va exista o grădiniță ecologică. Se va întâmpla datorită unui proiect de peste 1,2 milioane de euro, care prevede renovarea totală a grădiniței „Licurici” și transformarea clădirii în una independentă energetic. Proiectul este finanțat, în mare parte, din fonduri europene: 900 de mii de euro alocați dintr-un fond special, COMDEP și 300 de mii de euro din partea autorităților moldovenești. Grădinița va utiliza energia termică și electrică din surse regenerabile proprii și va avea zero emisii de bioxid de carbon, fapt ce va aduce economii de peste 400 de mii de lei. Iar cei 360 de copii care merg anual la grădinița „Licurici” vor avea o viață mai bună. Petru că... Moldova este Europa.

La împlinirea majoratului

Tinerii italieni vor primi un „bonus de cultură” în valoare de 500 de euro

Foto simbol. Sursa: www.telegraph.co.uk

Guvernul de la Roma și-a propus să le reamintească tinerilor italieni despre rolul culturii, care le poate îmbogăți viața și își propune să le ofere, în ziua în care vor împlini 18 ani, un „bonus de cultură” în valoare de 500 de euro.

Inițiativa va demara la 15 septembrie 2016, iar bonusul poate fi cheltuit pentru cărți, concerte, bilete la teatru sau cinema, vizite la muzee și excursii în parcurile naționale.

Se estimează că de acest program, ale cărui costuri se ridică la 290 de milioane de euro, vor beneficia 575.000 de adolescenți. Tinerii vor putea revendica aceste fonduri printr-o aplicație, descărcând pe telefoanele lor mobile tichetele, pe care le vor putea folosi în egală măsură atât la magazinele tradiționale și cât cele online.

Deasemenea, în anul 2017, guvernul italian planifică să acorde un bonus similar profesorilor, cu condiția să fie folosit pentru dezvoltarea lor profesională.

Afaceri moldovenești din fonduri europene

Crește iepuri acasă, pentru a schimba prezentul și a modela viitorul

Lilia Zaharia,
reporteră „Obiectiv European”

A cutreierat Europa, lucrând în Polonia, Cehia, Franța, dar într-un final tot acasă a revenit să muncească. Este vorba de Valeriu Rață, un tânăr de 27 de ani din satul Bardar, raionul Ialoveni. Astăzi, în zona în care locuiește, dar nu numai, Valeriu este cunoscut drept cel mai bun meșter de cuști pentru iepuri.

Deși, ca mulți alți moldoveni, a mers în Europa pentru a-și face o viață mai bună, totuși nu a fost să fie. Abia trecut de 20 de ani, a cunoscut toate greutățile pe care le presupune statutul de emigrant. „În Franța am lucrat timp de șase luni în domeniul construcțiilor. Dar, încă aflându-mă acolo, în anul 2010, am depus dosarul pentru un proiect francez care ajută persoanele ce lucrează ilegal în Franța să se reîntorcă în țara lor de baștină. Atunci mi s-a oferit un grant de 6500 de euro, cu condiția să revin acasă și să încep o afacere”, își amintește tânărul. A stat puțin la dubii, alegând între a investi într-o seră sau într-o mică fermă de iepuri. În cele din urmă, a câștigat ideea cu urecheații.

„În anul 2011, am construit mica fermă de iepurași – legumicultura necesita mai multe investiții, bani pe care nu-i aveam pe atunci. Astăzi, slavă Domnului, nu mi pare rău nici pentru o clipă că am rămas cu iepurii”, menționează mulțumit, Valeriu Rață.

Grant, premiu, credite...

În câțiva ani a însușit foarte bine procesul de creștere a iepurilor, astfel încât tânărul antreprenor și-a propus să-și extindă afacerea. Pentru acest vis, însă, avea nevoie de bani. O parte i-a împrumutat, altă parte i-a

Valeriu Rață speră că în această iarnă iepurii pe care îi va cumpăra se vor bucura de noua casă. Foto: Lilia Zaharia

Pentru Valeriu contează confortul animalelor. Stop-cadru: „Istории urbane”

Așa arată „maternitatea” iepuroaicelor. Foto: Lilia Zaharia

câștigat... din granturi. Mai întâi, în anul 2013, el a devenit beneficiarul Programului PARE 1+1, care i-a oferit 200 de mii de lei pentru a-și extinde afacerea. Apoi, Valeriu a câștigat și concursul de business-planuri, desfășurat de Agenția națională a tinerilor manageri din Moldova (ANTIM). Tânărul și-a ad-

judecat premiul mare de 100 de mii de lei, bani pe care tot în afacere i-a investit.

Patru ani a crescut iepurii, ajungând și până la 400 de capete. Cu banii acumulați din grant, premiu și credite, a decis să construiască o altă încăpere pentru fermă. Acum, că dormitorul unde vor sta urecheații este gata, Valeriu

- Programul de atragere a remitențelor în economie - PARE 1+1 își desfășoară activitatea în Republica Moldova din anul 2010 și este destinat moldovenilor care lansează sau dezvoltă afaceri acasă, din remitențele provenite de peste hotare. Bani sunt oferți în calitate de grant pentru a suplimenta investițiile migrantilor în economia Republicii Moldova. Valoarea maximă a grantului este de 200 de mii de lei.

- Din anul 2003, statul francez a susținut 1000 de proiecte pentru reintegrarea cetățenilor moldoveni care se reîntorc acasă din hexagon.

pregătește și cuștile unde vor sta animalele: „Inițial doream ca încăperea să fie de circa 40 de metri pătrați. Deoarece s-au adunat mai mulți bani, suprafața a fost mărită. Acum această încăpere are 136 metri pătrați. Am cumpărat sistem de ventilație, cazan și în curând vom aranja cuștile”.

Deși nu a studiat zootehnie, absolvind doar liceul și câteva cursuri de bucătar, după câțiva ani de administrare și muncă la fermă, Valeriu cunoaște în cele mai mici detalii etapele vieții unui urecheat. Drept urmare, dacă inițial avea angajat un medic veterinar la întreprindere, astăzi Valeriu este cel ce îngrijește și de sănătatea iepurilor.

Cuștile, adevărate castele pentru iepuri

Și pentru că vrea ca animalele nu doar să fie sănătoase, ci și să aibă condiții bune, s-a apucat să le meșterească el însuși cuștile. Standardele „confortului” au evoluat de la un an la altul: cuștile sunt diverse, etajate, cu un sistem de alimentare și adăpare bine pus la punct, datorită căruia într-un timp foarte scurt pot fi hrăniți mai mulți urecheați. În cuști nu lipsește nici sistemul de canalizare, prin care reziduurile sunt eliminate foarte ușor și rapid. Pentru femele și iepurași Valeriu face „maternități” separate de iepurii care stau la regim de îngrășare. Locurile unde iepuroaicele dau naștere puilor le numește „cuiburi”, având spații amenajate și pentru cei mici, dar și pentru mame.

Inițial, făcea cuștile doar pentru ferma sa, apoi piesele au fost văzute și apreciate – în special, grație metodei de construcție utilizată – de crescătorii de iepuri din toată țara. Motiv din care, de ceva vreme, Valeriu Rață și-a luat o pauză în creșterea iepurilor, iar principala lui activitate a devenit meșterirea cuștilor. „Prima comandă de cuști a venit în 2014. Până atunci mă ocupam preponderent de creșterea iepurașilor”, ne spune tânărul. Atunci când construiește cuști pentru alți colegi care cresc iepuri, se gândește la două lucruri importante: confortul animalelor și satisfacția clientului. „Am învățat pe parcurs că un client mulțumit îți aduce încă alți trei potențiali clienți. Însă dacă unul este nemulțumit, îți poate fura alți zece”, menționează Valeriu Rață.

„Vreau să amenajez o fermă pe deal, de vreo cinci mii de capete”

Tânărul este realist, fiind conștient că tot ce a reușit până în prezent a obținut doar prin muncă. De sine stătător a învățat cum se cresc iepurii, tot singur a învățat cum se meșteresc cele mai bune cuști pentru aceștia. „Totul a fost inventat pentru a-mi ușura munca și a o face mai calitativă. Nu îmi place să copiez pe cineva... Acum, urmează să-mi instalez în noua încăpere cuștile și să cumpăr iepurașii. Sper foarte mult ca până în această iarnă deja să-mi aduc iepurii în noua casă”, ne declară optimist Valeriu.

„Nu am vise. Și planuri de lungă durată mă străduiesc să nu îmi fac. Tind, însă, să îmi aranjez ferma „ca la carte”, iar dacă voi putea face rost de mai multe resurse bănești, vreau să-mi extind afacerea, să îmi amenajez o fermă pe deal, de vreo cinci mii de capete. Acum, însă, sper să ajung cu bine ca să exploatez spațiul pe care îl am și unde voi putea întreține vreo mie de capete”, precizează tânărul antreprenor. Ne-o spune cu optimism și cu multă încredere în viitorul afacerii sale. Iar această încredere vine nu doar din faptul că oamenii sunt tot mai atenți la calitatea produselor pe care le consumă, ci și pentru că, s-a convins, perseverența și munca dedicată te ajută să izbândești. Plus granturile, bineînțeles, dar acestea vor mai fi...

Integrare cu aromă de lavandă

Tot mai mulți producători europeni de cosmetice folosesc uleiurile esențiale din Moldova

Aroma florilor de levănțică este asemenea aerului proaspăt de după ploaie, iar gândul te duce imediat spre lanurile de plante violete sub cerul verii. Dacă privești dincolo de parfumul fin și plăcut, vei descoperi că uleiul esențial de lavandă a devenit

unul dintre ingredientele esențiale pentru unele produse cosmetice. Ba mai mult, o bună parte din aceste cosmetice, fabricate în Europa, „se inspiră” din lavanda crescută pe câmpurile din Moldova, țară plasată în top zece al producătorilor de ulei de levănțică la nivel mondial.

Festivalul levănțicii 2016, pe plantațiile de la Cobusca Nouă. Foto: mamaplus.md

Lavanda din Rezina, prezentă în produsele cosmetice din Germania

Circa 200 hectare de levănțică la Mincenii de Jos, raionul Rezina – aceasta este comoara cu care se mândrește antreprenorul Gheorghe Jereghi care, în anul 2000, s-a asociat cu britanicul Robert Ethrington pentru a crea „Resendjer” SRL. Economist de profesie, Robert Ethrington a vizitat Moldova pentru prima oară în 1994, când compania pe care o conducea în Marea Britanie a oferit consultanță reprezentanței Băncii Mondiale din țara noastră. Solul fertil și condițiile meteo favorabile l-au determinat să inițieze aici o afacere parfumată. Astăzi, Robert Ethrington vine în Moldova de trei-patru ori pe an – pentru a lua pulsul afacerii, a monitoriza procesul de cultivare a lavandei și a oferi sfaturi utile lucrătorilor.

Inițial, levănțica era mai mult un hobby pentru cei doi asociați de la Mincenii de Jos, dar, odată cu cererea crescândă pentru uleiul de lavandă pe piața europeană, a prins contururi mai solide. Astăzi, o mare parte din uleiul produs de Gheorghe Jereghi ajunge în Germa-

nia, la o renumită companie producătoare de șampoane, parfumuri, creme de corp etc., al cărei nume însă, deocamdată, rămâne un secret comercial. Despre afacerea de la Mincenii de Jos putem citi și pe pagina web a unei alte companii de cosmetice cu renume mondial – Weleda: „La 40 km de capitala Moldovei, am inițiat un proiect durabil pentru cultivarea lavandei organice. Solul fertil și vara caldă asigură condițiile ideale pentru cultivarea antido-ului natural anti-stres. Prin cooperarea cu „Resendjer”, nu susținem doar producția organică, dar și cererea fermierilor locali pentru un loc de muncă asigurat, începând cu anul 2003”.

Pentru obținerea uleiului de levănțică, pe câmpurile de la Minceni sunt antrenate, în funcție de necesități și pe-

rioadă, circa 300 de persoane. Toată munca este făcută manual, inclusiv prășitul și recoltarea, căci utilizarea sistemelor automatizate reduce din calitatea uleiului.

După ce este tăiată cu secera, lavanda este lăsată o zi pe câmp, apoi ajunge într-un distilator. Aici, florile se trec prin aburi și, datorită temperaturii înalte, se eliberează picături de ulei esențial care sunt purtate printr-un tub. Apoi, compoziția trece prin condensator, unde se lichefiază. Lichidul rezultat conține ulei și apă, iar prin separare se obține miraculosul ulei esențial de levănțică

– un compus complex care însumează 150 de constituenți activi cu rol antiinflamator, antiviral și antibacterian – și apa de parfum de lavandă. Dintr-o tonă de plantă verde antreprenorul Gheorghe Jereghi obține, în medie, 9-10 litri de ulei esențial. În anul curent, plantația de aur violet a generat trei tone de ulei de lavandă, ce vor fi vândute în septembrie. „În fiecare an prețurile sunt negociate la începutul toamnei, fiind stabilite în funcție de cantitatea produsă și de calitatea uleiului”, ne spune Gheorghe Jereghi.

Robert Ethrington, britanicul ce a adus levănțica la Mincenii de Jos. Foto: newsmaker.md

Afacere cu parfum de lavandă la 24 de ani

„Lavanda de Moldova” este denumirea brandului creat de Nicu Ulinici care, la 24 de ani, este cel mai tânăr antreprenor din domeniu din țara noastră. A decis să își inițieze afacerea mirositoare acum doi ani și astăzi gestionează o plantație de două hectare în Valea-Trestieni din raionul Nisporeni. Deocamdată, produsele acestei mărci - buchete de lavandă, săculețe arome sau ulei esențial de levănțică - pot fi găsite în rețelele comerciale de la Chișinău. Dar printre obiectivele prioritare ale tânărului se numără accesul la piața Uniunii Europene.

„Este primul an, prima experiență. După ce am ana-

Nicu Ulinici și-a dus „Lavanda de Moldova” la Festivalul Gustar 2016. Foto: Ana Maria-Veverița

lizat mai multe idei de afaceri, am ales lavanda, pentru că este o cultură mai specială decât celelalte”, povestește Nicu. Uleiul esențial de lavandă este produs la o săptămână după ce înflorește planta, adică o dată pe an: „După ce tai și strâng levănțica, o las o zi la uscat pe câmp și apoi produc ulei, pe care îl mai păstrez vreo două săptămâni pentru a se limpezi. Un litru de ulei îl obțin din 150 de kg de lavandă verde, iar floarea prelucrată o aruncăm”, ne explică tânărul. Pentru a reuși totul în termen, la sezon, agricultorul angajează zece muncitori care, timp de o zi, pot să culegă cel puțin o tonă de flori de lavandă - planta

unei vieți sănătoase. Tot pentru o viață sănătoasă, în viitor, Nicu Ulinici intenționează să-și extindă afacerea și să cultive mentă.

Atunci când se termină sezonul, antreprenorul se ocupă cu livrarea în magazine și găsirea clienților noi. Uleiul produs de „Lavanda de Moldova” se vinde în sticlucă de 10 și 30 mililitri, cu un preț de 35, respectiv, 80 lei. Tot el vinde și apă de lavandă, despre care Nicu spune că este un produs minunat pentru piele: „Curăță tenul gras, calmează și regenerează arsurile solare. Mulțumită ei, mi-am vindecat și o mică arsură apărută în procesul de lucru”.

- Fiind cel mai cunoscut și răspândit ulei esențial, datorită multiplelor calități pe care le are, uleiul de lavandă este utilizat pentru a favoriza somnul, a calma sistemul nervos și a micșora ridurile, dar și pentru parfumul său deosebit de apreciat. Întrucât are și efect antiseptic, grăbește procesul de vindecare a rănilor, micșorează iritațiile și infecțiile cauzate de tăieturi și înțepături de insecte. Este și un tonic excelent pentru nervi, fiind un leac perfect pentru persoanele care suferă de migrene sau insomnie.
- În prezent, în lume sunt comercializate 1200 de tone de ulei de levănțică. Cel mai mare furnizor este Bulgaria, cu peste 100 de tone anual, urmată de Franța și de China.
- Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2014, în Republica Moldova au fost plantate 569 hectare de levănțică. Potrivit Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovarea Exportului din Moldova (MIEPO), un litru de ulei de levănțică produs în Moldova este vândut, în Germania, la un preț de 100-120 de euro.

Foto: Ana Maria-Veverița

Zece ani de export în Uniunea Europeană

Câmpii de un violet aprins și arome puternice ascunse în esențe mici. Nu este vorba de regiunea Provence din Franța, ci de plantația lui Alexandru Cotorobai din Cobusca Nouă, raionul Anenii Noi. Antreprenorul, care conduce întreprinderea „Aroma”, are 86 de hectare de lavandă: 83 sunt pentru roadă, iar celelalte trei - pentru butași ce vor înflori anul viitor. Alături de acestea mai sunt lanuri de trandafir, salvie, isop, coriandru, mărar și alte culturi.

La mijlocul lunii iunie, când plantele sunt în perioada de înflorire deplină și conțin maximum de esteri, se produce și uleiul de lavandă. Și aici, acesta este obținut prin distilare cu abur. Alexandru Cotorobai nu include în componența uleiului aditivi auxiliari, astfel produsul obținut este natural și de calitate superioară. Potrivit antreprenorului, dintr-o tonă de levănțică pot fi obținuți până la 12-15 litri de ulei esențial. Franța, Belgia sau Germania sunt doar câteva din statele unde întreprinderea „Aroma” își vinde uleiul. „Cine oferă prețul mai mare, acela câștigă. Le dăm europenilor mostre de ulei, ei le verifică și în contract precizăm că produsul exportat trebuie să corespundă mostrei. Uzina noastră ne permite să producem o cantitate de ulei pe care UE nici nu ar putea să o cumpere”, spune Alexandru Cotorobai, care a început să exporte în Uniunea Europeană acum zece ani.

Europa, pentru cele două maluri de Nistru

O tânără mămică din Tiraspol a creat o crescătorie de prepelițe cu ajutorul UE

Andreea Ștefan

Dorința de a-i oferi fiicei sale tot ce este mai bun a făcut-o pe Svetlana Mațcova, o tânără din Tiraspol, să devină femeie de succes. Tânăra creștea acasă prepelițe pentru a-și hrăni copilul cu carne și ouă de calitate, iar șansa de a obține un grant european i-a transformat hobby-ul în business. I-a luat doar jumătate de an să-și pună afacerea pe roate, iar acum o extinde, deoarece cu greu mai face față cererii.

La vila familiei Mațcov prepelițele au apărut acum opt ani, odată cu nașterea fiicei. Evenimentul a motivat-o pe Svetlana să-și schimbe modul de viață și obiceiurile, mai ales cele alimentare. Din dorința de a-i oferi copilului său cele mai sănătoase produse, femeia a început să se documenteze. A descoperit că ouăle de prepeliță au proprietăți extrem de benefice asupra sănătății, dar mai ales, că sunt inofensive și conțin multe elemente atât de necesare pentru creșterea unui copil. „Cu timpul, am început tot mai des să ne gândim că putem transforma această ocupație într-o afacere de succes. Căci, mai întâi rudele și vecinii, apoi tot mai mulți oameni erau curioși să afle

cum sunt ouăle și carnea de prepeliță, iar odată ce le gustau, nu mai vroiau să renunțe la ele. Totuși, eram conștienți că avem nevoie de o investiție - bani pe care nu îi aveam, iar de la bancă ne-a fost frică să împrumutăm”, își amintește Svetlana.

Orășeancă și cu studii în economie și afaceri în agricultură

Vestea despre granturile oferite de Uniunea Europeană tinerilor din stânga Nistrului care vor să se lanseze în afaceri i-a adus-o o rudă, care, împreună cu soțul a convins-o să depună dosarul. „Trebuie să recunosc faptul că eram sceptică, credeam că acești bani nu se oferă oricui, dar insistența soțului a fost mare. Așa că am întocmit, împreună - eu cu studii în economie, el cu diplomă

de veterinar - un plan de afaceri, în care am scris tot ce este nevoie pentru a crea și gestiona o crescătorie de prepelițe care să-ți aducă venit. În scurt timp, ne-am trezit printre finaliști”, spune Svetlana zâmbind.

Din cele șapte mii de euro, oferite de Uniunea Europeană, au fost procurate 400 de păsări, cuști, deplumator, frigider pentru ouă și congelator pentru carne. Păsările sunt mici, nu au nevoie de hale în-

capătoare. Crescătorie a fost amenajată la vila familiei.

Șase luni în loc de cinci ani pentru a transforma ideea în afacere

Comparativ cu alte păsări, prepelițele aduc profit repede. Durata de eclozare este de doar 18 zile, iar în cea de-a 45-ea zi pasărea deja produce, în medie, câte 25 de ouă pe lună. „Totuși, doar cu efort propriu nu am fi reușit atât de bine. Ideea de a înființa o crescătorie de prepelițe ne venise mai demult, însă doar grație proiectului european visul nostru a devenit realitate. De unii singuri, cred că ne-ar fi luat vreo cinci ani ca să obținem ceea ce am realizat în șase luni”, afirmă încrezătoare Svetlana.

Produsul i-a luat puțin timp să intre pe piața de desfacere din stânga Nistrului. Acum principala grijă a femeii este să-și extindă ferma de la 1500 de capete până la 10000 și să mărească numărul de angajați, care astăzi constituie patru persoane.

Banii europeni nu sunt singurul sprijin primit de tineri prin intermediul Programului de consolidare a încrederii între locuitorii de pe cele două maluri ale râului Nistru. Ei sunt ajutați să-și înregistreze afacerea, să procure materii prime și echipament, și - cel mai important - să-și gestioneze afacerea corect. Astfel, timp de 14 luni, pentru fiecare tânăr beneficiar al proiectului este oferită consultanță specializată.

Fotografii: PNUD/Moldova

În total, cu sprijinul Programului „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”, finanțat de Uniunea Europeană și pus în aplicare de PNUD Moldova, în afaceri s-au lansat 70 de tineri de pe ambele maluri ale Nistrului, care au creat circa 350 de locuri de muncă. Tinerii se întâlnesc în cadrul unor instruirii, învață împreună tehnici de gestionare și de promovare a afacerii, și astfel se conving că, indiferent pe ce mal al râului Nistru locuiesc, au de depășit aceleași dificultăți pentru a-și realiza visele.

Proiecte finanțate de UE pentru comunitățile din UTA Gagauz-Yeri și Taraclia

Uniunea Europeană va sprijini proiecte de dezvoltare socio-economică pentru UTA Gagauz-Yeri și raionul Taraclia. Fondurile, cu o valoare totală de 2,76 mln euro, vor fi acordate în cadrul proiectului „Susținerea agriculturii și a dezvoltării rurale în Gagăuzia și Taraclia” (SARD), pus în aplicare de PNUD/Moldova.

Proiectele de renovare a infrastructurii de scară mică și de cooperare

intercomunitară vor îmbunătăți nivelul de trai și calitatea serviciilor publice locale, dar și vor stimula parteneriatele între comunitățile învecinate din UTA Gagăuzia și raionul Taraclia. De sprijin vor beneficia companii nou create (start-up-uri), dar și întreprinderi mici și mijlocii (IMM) existente deja în regiune.

Solicitanții pot prezenta propuneri de proiect vizând trei direcții de bază: suport pentru IMM-uri (între 9220-18440 de euro pentru fiecare propune-

re); renovarea infrastructurii de scară mică și medie (până la 92200 euro, pentru autoritățile publice locale, în vederea îmbunătățirii managementului, accesului și calității serviciilor publice locale; dezvoltarea inițiativelor de cooperare intercomunitară (până la 119860 euro), pentru inițiative de cooperare intercomunitară, în baza Strategiilor de dezvoltare locală a comunităților. Detalii pe www.undp.md.

(A. Ș.)

Europeenii

Corina Călugăru: „Nimeni nu are un ADN perfect, dar asta nu ne împiedică să perseverăm”

Sorina Ștefăruță

— *Dragă Corina, ai zis la un moment dat o frază - că „noi încă nu înțelegem ce reprezentăm pentru Consiliul European”, această organizație paneuropeană la care Republica Moldova a aderat acum 21 de ani”.*

Ce nu știm noi, cetățenii?

— Țara noastră este membră cu drepturi depline a Consiliului European (CoE), prin urmare, în egală măsură, primește recomandări și contribuie la politicile CoE. Atunci când vorbim despre prezența noastră în CoE, trebuie să ținem minte câteva lucruri. Înainte de toate, este vorba de conflictul înghețat din stânga Nistrului, care contează în perspectiva deciziilor CEDO privind încălcările drepturilor omului în această regiune, dar care poate fi un precedent și pentru alte conflicte de acest gen. Este adevărat că executarea deciziilor CEDO pe cauzele ce vin din regiunea separatistă este blocată, dar asta nu ne scutește de realizarea drepturilor ce sunt plasate în responsabilitatea țării.

Astfel, suntem puși în situația de a căuta soluții de alternativă pentru reglementarea problemelor cotidiene reflectate în deciziile CEDO, de a fi mai creativi. De altfel, este o noțiune tot mai populară - diplomația creativă. Ar mai fi și rolul nostru regional, care trebuie valorificat la maximum. CoE este un club mai mare decât cel al țărilor UE - și este locul în care noi putem să ne facem mai vizibili. Apropo, la Strasbourg se simte și mai mult coordonarea și cooperarea dintre Consiliul European și Uniunea Europeană, ceea ce pe alocuri ne facilitează înțelegerea și realizarea anumitor teme pe linia integrării europene, teme care în esență vizează și respectarea standardelor Consiliului European.

„Nu te integrezi în Uniunea Europeană fără a ține cont de standardele CoE”

— *Totuși, în ultimii ani, la Chișinău s-a vor-*

Foto: Courtesy Image-Social Media

bit mult mai mult despre UE și integrarea europeană, mai puțin despre CoE, creându-se uneori impresia că nu prea există legătură între ele. Cât de adevărată e această percepție?

— În politica de integrare europeană a tuturor statelor se utilizează standardele CoE - în special, în domeniul precum independența justiției, prevenirea terorismului, combaterea corupției, spălarea banilor, educația, cultura, drepturile omului. Așa că diminuarea rolului CoE este mai curând o percepție. Există în continuare rapoartele de monitorizare ale Consiliului European, în Planul Național de Acțiuni pentru Implementarea Acordului de Asocieri se regăsesc mai multe trimiteri la recomandările CoE. În plus, avem Planul de Acțiuni pentru susținerea reformelor democratice 2013-2016 - o umbrelă a tuturor proiectelor realizate prin prisma standardelor CoE, din care circa 40% sunt finanțate de UE. Există și

proiecte comune, bilaterale și regionale, realizate în Cadrul de cooperare CoE-UE pentru țările Parteneriatului Estic. Într-un final, Consiliul European este organizația care, prin convențiile sale, a dictat prevederile legale ale Europei moderne. Și nu poți să spui că te integrezi în Uniunea Europeană fără a ține cont de standardele Consiliului European.

— La care dintre aceste standarde stăm mai bine și la care - mai puțin?

— Obiectivele cele mai importante ale CoE sunt democrația, statul de drept și drepturile omului, iar Republica Moldova subscrie acestor deziderate. Evident că nimeni nu are un ADN perfect, însă faptul dat nu trebuie să ne împiedice să perseverăm pentru a fi mai buni în atingerea acestor obiective. În plus, să nu uităm că sunt standarde continue, respectiv, continue sunt și exercițiile - cum ar fi independența justiției, combaterea corupției sau

Despre faptul că Ambasadoarea Corina Călugăru, Reprezentanta Permanentă al Republicii Moldova pe lângă Consiliul European, este un om special auzisem și până a o cunoaște. Iar atunci când ne-am intersectat pentru prima dată nu a mai existat vreun dubiu în acest sens. Spun asta nu doar pentru că ne leagă Orheiul ca baștină; profesoara de istorie care, indirect, ne-a influențat viața; Școala Națională de Studii Politice și Administrative de la București, pe care am absolvit-o ambele; prietenii comuni sau faptul că mama ei, medic fiind, m-a tratat pe când eram elevă. Este specială deoarece face parte dintr-o tânără generație dedicată, ambițioasă și exigentă, și care... a ales să muncească „pentru acasă”. Chiar dacă, din ianuarie 2016, o face de la Strasbourg.

Despre ce înseamnă Consiliul European astăzi, care este rolul CoE în procesul de integrare europeană a țării noastre și cum este văzută Moldova în cea de-a doua capitală europeană am discutat la Chișinău, unde Corina Călugăru s-a aflat într-o vacanță care... tot de lucru a fost. Pentru că așa este omul dedicat.

Diplomat de carieră, Corina Călugăru a exercitat diverse funcții în Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) de la Chișinău, unde a venit după ce și-a luat licența în Drept la USM, dar și licența în Economie, Bănci și Burse de Valori. Tot la USM a făcut masteratul în Drept, după care a urmat Studiul de Securitate la București și Geneva. A fost Secretar I, apoi Consilier la Misiunea Permanentă pe lângă ONU la Geneva; director pentru afaceri globale și drepturile omului în Direcția generală cooperare multilaterală a MAEIE. A fost implicată în cooperarea Republicii Moldova cu ONU, OSCE, CoE, UE, în grupul pentru liberalizarea regimului de vize cu UE, dar și în coordonarea aplicării, în sistemele naționale, a standardelor internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului. Iar astăzi, tot pentru drepturile omului, pledează la Strasbourg, unde este cea mai tânără ambasadoare la Consiliul European.

libertatea de exprimare. Prin urmare avem diverse traiectorii la diferite capitale. La acest moment suntem printre țările cu bune practici în prevenirea și combaterea

traficului de ființe umane, în libertatea de asociere și libertatea de exprimare. Pentru celelalte domenii se apreciază eforturile, dar se așteaptă rezultate mai concrete.

— Ai menționat libertatea de exprimare printre bune practici. Dar semnalele care vin din partea presei de la Chișinău sunt tot mai alarmante: concentrarea masivă a mass-media, partizanatul politic și propaganda la cote maxime, noi încercări de a subordona Codul Audiovizualului... Cum răspunde CoE la ele?

— Situația presei din Republica Moldova s-a aflat permanent în vizorul CoE, în toți acești 21 de ani de prezență a țării noastre în această organizație, și cred că la fel va rămâne. Într-adevăr, în ultimul raport de monitorizare al APCE se constată progrese în domeniul libertății de exprimare, în special, în materie de diversitate în creșterea surselor media. Acum, atenția este îndreptată asupra modificărilor propuse la Codul Audiovizualului, care au provocat opinii atât de extreme, încât s-a considerat necesară consultarea Consiliului. Pentru CoE, cel mai important este ca modificările în cauză să nu aducă atingeri libertății de exprimare, libertății jurnaliștilor, dar și drepturilor cetățenilor de a se informa din sursele pe care le doresc. Este valabil și pentru discuțiile privind combaterea propagandei care, apropo, sunt tot mai

frecvente și la CoE, date fiind realitățile în care trăim. Este important ca, în pofida emoțiilor, să ne bazăm pe opiniile profesioniștilor și pe lege, inclusiv pe prevederile cadrului internațional la care Republica Moldova este parte. Doar așa vom asigura procesul democratic.

În ceea ce mă privește, sper să pot contribui la consolidarea presei inclusiv grație funcției de Coordonator Tematic privind politica informațională al CoE, pe care o voi exercita din 1 septembrie 2016. Este un mandat ce prevede informarea și coordonarea subiectelor privind Strategia de guvernare a Internetului, dar și promovarea standardelor și instrumentelor relevante ale CoE, cooperarea cu structurile internaționale pe domenii relative societății informaționale.

„Drepturile omului încep din familie”

— Mai sunt la modă drepturile omului, într-o lume care pare tot mai ne bună?

— Convingerea mea este că drepturile omului vor exista mereu, atât timp cât există civilizația umană. La nivelul CoE, disputele privind drepturile omului sunt în creștere, pentru că vorbim atât de drepturile cetățenilor europeni, cât și, mai nou, de fenomenul refugiaților și migranților. Este o dilemă politică, dar și practică. Țările care se confruntă cu aceste probleme sunt în dificultate, pen-

23 iunie 2016. Inaugurarea expoziției „Credință. Tradiție. Țară”, dedicată Republicii Moldova

ianuarie 2016. Alături de Secretarul General al Consiliului Europei, Thorbjorn Jagland, la înmânarea scrisorilor de acreditare

tru că nu poți leza dreptul cetățenilor tăi, dar nici pe al celor care fug de războaiele din țările lor de origine. Din păcate, multe aspecte ce țin de drepturile omului sunt concepute drept acțiuni sau progrese care sunt posibile grație bunăstării financiare. Și aici deseori intrăm într-un impas - nu se progresează, pentru că nu există resurse financiare. Personal nu cred că este o abordare corectă și nu putem să ne limităm permanent la lipsa resurselor financiare. Da, există zona de care este responsabil statul. Dar există și o zonă care depinde de noi, cetățenii. Pentru a le explica semenilor tăi ce reprezintă drepturile omului nu ai nevoie de milioane. Este suficient să îți faci cu dragoste și dedicație munca de zi cu zi.

— **Totuși, în pofida eforturilor educaționale sau legislative, societatea rămâne extrem de intolerantă...**

— Și acest fapt ne arată că trebuie să revenim cu mai multă insistență la educație. Să fie un angajament nu doar al statului, ci al întregii societăți și, înainte

de toate, al familiei. Pentru că, atunci când există o percepție adecvată a drepturilor și responsabilităților în familie, este mult mai simplu să înțelegi și să accepți diversitatea. Și aici mă refer, înainte de toate, la acceptarea persoanelor cu dizabilități, care pot contribui din plin la dezvoltarea și prosperarea societății. Sau, bunăoară, la fenomenul copiilor autiști. S-a constatat că acești copii au o anumită sensibilitate informațională, respectiv sunt printre cei cu succese frumoase în domeniul tehnologiei informaționale. Ceea ce înseamnă că este bine să li se recunoască problemele, dar și că, în mod obligatoriu, să fie acceptați social.

— **În ultimii ani, autoritățile de la Chișinău au pus de câteva ori problema ridicării monitorizării țării noastre de către APCE. În același timp, tot mai mulți moldoveni sunt în așteptarea unei mâini de fier care să vină și să facă ordine acolo, unde nu reușesc aceleași autorități. Cui să-i dăm dreptate?**

— Și Consiliul Europei, și Uniunea Europeană ne sunt parteneri. Ei nu vin cu ordine, ci cu sfaturi care să ne ajute să dezvoltăm un stat de drept democratic, în care fiecare cetățean să se simtă confortabil. În ce măsură ținem cont de aceste sfaturi este problema noastră deja. Disciplina necesară pe intern nu ne poate fi dictată de un factor extern. Nimeni nu ne va iubi doar pentru că suntem frumoși. În politică e ca și în business: ai rezultate, ai recunoaștere internațională. Nu - nu. Cred că deja de prea mult timp așteptăm ca cineva să vină să ne facă ordine în grădină. Ordinea se face de noi înșine. În plus, spiritul mioritic ne împiedică pe alocuri să vedem și să apreciem ceea ce avem. Partenerii internaționali nici nu pot și nici nu vor să își impună punctul de vedere, pentru că în cele din urmă este alegerea cetățeanului nostru unde se află și ce își dorește. De aceea și se optează pentru recomandări - recomandări destul de dure și critice, încât să se țină cont de ele. „Cine are urechi, să audă...”, precum spun cărțile înțelepte.

DUPĂ 25 DE ANI, ISTORIA NE-AR PUTEA OFERI ȘANSA UNEI NOI FILE, MAI LUMINOASE

Ce le-aș spune cetățenilor mei cu prilejul celor 25 de ani de independență a țării? Le-aș spune că 25 de ani nu este nici mult, nici puțin. Este doar un sfert de veac, iar la auzul cuvântului „veac” te gândești la tradiții și la ceea ce lași în istorie. Cred că, la acești 25 de ani, avem suficiente lecții învățate și frustrări. De aici încolo trebuie să avem mai mult curaj și mai multă demnitate, doar așa istoriei noastre i se mai poate oferi o nouă filă, mult mai luminoasă, demnă de noi toți care deja am suferit prea mult. Acesta este și crezul cu care trăiesc zilnic - un viitor mai bun pentru țara mea. Mă face să fiu optimistă sprijinul pe care ni-l oferă, în continuare, partenerii noștri europeni - un sprijin care deseori nu este conștientizat de către cetățenii țării mele. Și iarăși ajungem la discuția despre felul în care se mobilizează masa critică de acasă. Nu doar parlament, guvern și societate civilă - toți oamenii. Doar astfel avem șansa de a reuși și sunt convinsă că nu este totul pierdut. Este adevărat că se vede și se simte o anumită disperare a oamenilor. Dar trebuie să știm că nu va veni nimeni să ne construiască viața și țara. Doar noi putem să o facem. Trebuie doar să credem și să muncim.

Pe scurt

BREXIT a întărit încrederea cetățenilor în UE

În pofida crizelor care au zguduit continentul european în ultimul an, proporția celor care cred că apartenența lor la Uniunea Europeană este „un lucru bun” a crescut sensibil din 2014, indică un studiu realizat în șase țări de institutul Ifop la scurt timp după votul britanicilor privind ieșirea lor din UE (BREXIT).

Astfel, această apartenență este „mai degrabă un lucru bun” pentru 67% dintre francezi (+19% în raport cu un sondaj similar realizat în ianuarie 2014), 81% dintre germani (+18%) și spanioli (+9%), 59% dintre italieni (+4%), 75% dintre belgieni (+20%) și 89% dintre polonezi (+20%) și 89% dintre polonezi (nu există date pentru anul 2014). Întrebați despre sentimentul pe care îl încearcă legat de apartenența țării lor la Uniunea Europeană, persoanele chestionate au ales să răspundă că ea este „mai degrabă un lucru bun” sau „mai degrabă un lucru rău”, fără o altă alternativă.

Potrivit Agence France Press (AFP), citată de Independent.md, în toate cele șase țări, unde a avut loc sondajul, majoritatea persoanelor au răspuns că ar vota pentru rămânerea în UE dacă ar fi organizat un referendum (53% Franța, 65% Germania, 52% Italia, 67% Spania, 61% Belgia, 84% Polonia). Proporția celor care ar vota pentru ieșirea țării lor din UE s-a repartizat după cum urmează: 26% francezi, 18% germani, 31% italieni, 17% spanioli, 19% belgieni și polonezi 16%. Restul nu s-au pronunțat. În ceea ce privește atitudinea pe care doresc ca UE s-o adopte în negocierile de separare de Marea Britanie, persoanele chestionate au răspuns într-un mod contrastant. Astfel, 53% dintre francezi, 55% germani și 51% dintre spanioli au spus că doresc ca UE „să nu facă nicio concesie”, spre deosebire de 47% dintre italieni și belgieni și 27% dintre polonezi care au o opinie contrară.

Soluții pentru relansarea construcției europene

Foto: epa.eu

Noul premier britanic, Teresa May, a anunțat că nu vrea să activeze articolul 50 din Tratatul Uniunii Europene, care pornește procedura ieșirii Regatului Unit din UE, mai devreme de începutul anului viitor.

Mai mult, presa engleză scrie că acest lucru ar putea să întârzie chiar până la finele lui 2019, departamentele de comerț internațional din executivul de la Londra nefiind pregătite și nu au infrastructura necesară pentru a purta negocieri cu statele membre ale UE. Între timp, la 22 august, președintele francez François Hollande, cancelarul german Angela Merkel și premierul italian Matteo Renzi și-au afișat unitatea în jurul ideii de a oferi Europei impulsul de care are nevoie în vederea unei relansări a construcției europene, după plecarea anunțată a Marii Britanii. „Europa nu se încheie

cu Brexit, dorim să scriem o pagină nouă a viitorului”, a declarat Matteo Renzi în deschiderea conferinței de presă, pe care cei trei lideri au ținut-o pe portavionul „Garibaldi”, lângă Insula Ventotene, în largul orașului Napoli.

Mai mult, prioritățile anunțate de cei trei lideri europeni se numără securitatea internă și cea externă, lupta pentru o apărare comună și pentru intensificarea colaborării dintre serviciile de inteligență, relansarea creșterii economice și atragerea investițiilor de calitate, sursele regenerabile de energie, revizuirea politicilor migraționiste. Potrivit Adevărul.ro, o atenție sporită va fi acordată tinerilor - principalele victime ale șomajului în Europa -, aici fiind prevăzută o extindere la colegii, licee sau școli de ucenici ai Programului Erasmus.

(Selectie de Andreea Ștefan)